

„Mondhatnak cigánynak, de nem kell hogy legyek rendetlen”

Én idáig nem voltam Törökországba, nem voltam a Ceau^oescu-korszakban Németországba... Most voltam, s ha láttam ezeket a szép dolgokat, ha én láttam ezeket, én is csináltam. Az én fiainak én is csináltam egy házat, de én ezt német úton láttam. S ha nem mentünk volna mi cigányok, akkor olyan visszamaradtak maradtunk volna, ahogy voltak az öregek.

Nincsenek magyarok cigányok közötti házasságok. Mi cigányok, pénzt adunk a leányok után. Nekem mondjuk ha van egy leányom, s férjhez akarom adni egy rendes családhoz, akkor kell adjak 50 000 vagy 60 000 márkát, vagy 30 000 márkát, attól függ, milyen a helyzet. S ha olyan a helyzet, kell adjak 100 000 márkát is. Nálunk ez a hagyomány.

Most már jobban járnak, mint régebb, iskolába. Amikor én iskolás voltam, mennyit jártam, 3 évet, asse. Most már az én fiam, a legnagyobbik 9 évet, a mások 8 osztályt, a mások 9 osztályt, Pistuka, Jankó is 7 osztályt... Hozattam német tanárt, s Rupi s Jankó tanult németül s angolul. Ők nem voltak Németországban, én voltam, s nekem hiányzott, s azért, én már az én gyermekeimet úgy neveltem, hogy tudják. Amikor mennek, beszéljenek németül, angolul, nem lehet tudni, az ember milyen helyzetbe kerül, s az ember kell hogy gondolkozzon ezen.

Nekünk a Ceau^oescu-időben is voltak engedélyeink, a polgármesteri hivatal megadta, most már a demokráciában nincsen iparunk, SRL van, minden cigánynak, Rusu, Bányka, minden cigánynak van, s mi dolgozunk ezeken. Németbe, Törökbe, Magyar-

ba, sok cigány van Magyarba, s ott van nekünk minden papír, minden buletin Magyarországon. Minket nem akadályoz senki. Minket nem. Hát mi egyezünk a magyarokkal, egyezünk a cigányokkal, a rományokkal, a cigányok egyeznek minden nemzettel. Fiatalok, nálunk a faluban biztos, hogy barátkoznak. Köszönnek, s tudnak barátkozni, s tudnak együtt dolgozni. Hát amikor voltak a Zepter-kocsik, hát mind a magyarokkal mentek a cigányok, s hozták a kocsit. Itt hozták, rendezték, s mentek a piacon, s eladták.

Imaházat úgy építették, voltak még mások is, segítség. Jöttek Amerikából az emberek, akik dolgoztak. De csak szombatosok, azok segítettek nekünk sokat, hát ők építették fel az imaházat. Mi vettük a cementet, vettük a cserepeket, vettük a gerendát, deckát, léceket, az ablakokat, meg volt véve a parkét, s öntik most a járdát...

Édesapja tanácsos...

Édesapám s nagyapám is, csak a néptanácsnál, s nagyapámnak az apja, amelyik csinálta a szegeket a templomba, s most is megvannak a szegek. Apámat a magyar emberek szerették, s járt a magyarokhoz, mert akkor a cigányokat nem fogadták be úgy, mint most, nem voltak olyan tiszták. De nagyapám nagyon rendes volt, s apám is. S apám most is tanácsos, megválasztották. De nálunk nagy a család, s nem az egész Karácsonfalvának vagyunk a tanácsosuk, mi csak a mi családjunkban, Bánkóék vannak az ő családjukban, mások a más családjukban, akárhol van egy olyan fejes, egy reprezentánt... Én is voltam a tanácsban, a választások után... Amit mondtak, meghallgatták, mert kellett kő az utcára, s mondták a cigányok, hogy hiányzik a kő, s lebeszéltem, s egy hét múlva hozták. S megvan az út, mert sok cigánynak már sok kocsija van. Nekünk van már 20 éve is, hogy van. Sok kocsik van, legkevésbé 30-40 kocsik, nekem az udvaron 3 kocsik van.

Régebb volt egy, aki levezette Karácsonfalvát. Most már éppen olyan öreg nincs. Az öregek, van Samu, Bánkónak a fia... meglássuk, hogy lesz most, s van Demeternek a fia, Jani.

A magyarokkal nekünk veszekedés '89 után nem volt, nekünk nem, ez biztos. Mióta itt vagyunk, mi nem veszekedtünk a magyarokkal, s a magyarok se a cigányokkal.

Nálunk elmennek a fiatalok, csinálnak pénzt Brassóban, Temesváron, Bukarestben, most már nem is mennek annyira belföldre, megyünk külföldre, még Ausztriába is, még Amerikába is, pont Torontóba vannak cigányok... Sacramentóba... s Los Angelesbe. Voltak, de hazajöttek, mert nem tudtak egy jó cigány ételt enni...

Fiatalok, ha egyszer idevalósi s itt van, s cigány, akkor kell legyen kalapja. Hát lássa, hogy a divatot mi nem hagyjuk el, a kalaposok. A kalap, a bajszunk megmarad. Az asszonyok a hosszú ruhát nem cserélték le. Demokrácia volt, minden volt, de nálunk ez a szokás megvolt s meg is maradt. S nem maradt el más sok szokás sem, hanem megerősödött. A mi elődeink bent voltak egy kicsi szobába tízen, tizenketten. Most már én az én fiámnak csináltam azt a házat, s egyedül van a házban, egy 8 szobás ház. Most demokrácia van, mindenkinek kell legyen tisztaság, kell legyen tiszta ing, legyen tiszta, ha valahol megyen, akkor melléje be lehessen ülni. Ezt mi is egymásnak mondjuk, hogy legyen tiszta. Amelyik csak belföldre mejen, az lehet mocskos, de ha már egyszer kinn volt, s jár a vonattal, vagy jár a kocsikkal, egy nagy ember, egy doktor vagy rendőr vagy valaki, ha már szag van a kocsi-ba, az nem jó. És van az a szép köl-nis, és teszünk a kocsi-ba, hogy a szag is legyen szép. Béül egy ember, s kiszáll, s mit mond: látszik, hogy cigány, de rendes.

Hogy megsértsenek mások, hogy mondják, hogy cigány? Há nem haragszom, hát mi az, hogy cigány, a magyaroknak mondják magyarok, a románoknak mondják románok, az nem... vannak cigányok, hogy haraguszna-k, én például nem haragszom. Mondhatnak cigánynak, de nem kell hogy legyek rendetlen. Az a cigány, amelyik rendetlen, s másodszor rendetlen, s harmadszor rendetlen, s nem fogadják bé, hogy menjenek vele kávézni, szukkozni, vagy

barátkozni. Az már nem rendes, az már nem tudja, hogy mi a műveltség.

Elköltöznek, mert nincs hely. Én is elköltöztem, mert milyen nagy ház volt, emeletes ház, a híddal szembe. S onnat lejöttem...

S jött Madaras Gábor unokája, s ígért 100 000 forintot a könyvért, amit a házba kaptam. S én nem adtam neki, mert nagyon régi könyv. Az első világháborúba akik harcoltak, fényképük van s az életrajzuk röviden írva.

'90 után nem mondhatni, hogy nem jó a helyzet. Köszönjük a Jóistennek, s hogy az embernek van egészsége s tud menni s tud pénzt csinálni, s tudja rendezni a családját, s inkább lehet most, tud menni az ember Németbe, Magyarba, Törökországba...

Az fél, aki lop. De egyszer én ha nem lopok... Nem tévedtem, látom magát, köszönök, maga visszaköszön, jó, ha nem, mejek tovább. De ha egyszer nem csináltam magának rosszat, nem loptam, meg tud-e támadni engem? Nem. S akkor az tud menni, aki nem csinál rosszaságot, s nem lop, nem verekedik, s nem iszik. Mi már itthon nem használunk 20 éve italt, se bor, se pálinka, se sör, s tudok járni kocsival. De az ember, ha iszik egy pohár bort vagy egy pohár sört s pálinkát, már a kocsihoz nem mehet.

Ez, hogy ennyien járnak kocsival, a Jóistennek köszönhető. A Jóisten ezzel segítette meg a karácsonyfalvi cigányokat, mert közel kerültek hozzám, mert átálltak, s akkor ezért adta a Jóisten a gazdaságot. Így van. Burcsa Mihály volt 20 évvel ezelőtt az első adventista itt. S azelőtt a cigányok ittak, verekedtek, törtek, zúztak, igaz, ezek a rendetlenek, az ablaktokokat is összevágták, mert részegek voltak. Bánta aztán, de már késő volt. De verekedni nem mentek az utcára. Ők otthon, ők az ő házukba, ez elég baj volt nekik. Hát a feleségét is elverte, de most már kiment, most nincs ez. Akármelyik megcsinálta, amelyik ivott. Nem is szép, a verekedés kiment a divatból...

A részeg ember, ha én szembe állok vele, akkor én részegebb vagyok, mint ő.

Régebb – a gyerekeket úgy szedték össze – kórérakások voltak a kertben, s azt szedték szét a tanárok, onnan szedték össze a gyerekeket s vitték az iskolába. Analfabéták voltak. S most járnak iskolába. Van, akit kocsival visznek iskolába.

Az adventistáknál biblia van otthon, s akinek nincs, a gazdagabb hívők rendezik. Időnk van olvasni, mi nem dolgozunk, nekünk időnk van bibliát olvasni...

